

Sammanfattning

En fotbollsspelare har ingått ett anställningsavtal med en idrottsförening. Dagen innan anställningsavtalet undertecknades kom parterna överens om att spelaren skulle erhålla ett visst belopp i s.k. sign on fee. Denna överenskommelse manifesterades genom upprättandet av ett enkelt skuldebrev. Anställningsavtalet – vilket uttryckligen angavs äga retroaktiv verkan – innehöll en skiljeklausul, medan skuldebrevet inte innehöll någon sådan klausul. Arbetstagaren har väckt talan mot idrottsföreningen och yrkat att den ska förpliktas utge betalning i enlighet med skuldebrevet. Idrottsföreningen har invänt att tvisten omfattas av anställningsavtalets skiljeklausul. Fråga om fordran enligt skuldebrevet omfattas av anställningsavtalets skiljeklausul och tvisten därmed ska avgöras genom skiljeförfarande. Också fråga om skiljeklausulen är oskälig enligt 36 § avtalslagen.

ARBETSDOMSTOLENBESLUT
2012-02-22
StockholmBeslut nr 20/12
Mål nr B 53/11**KLAGANDE**

Ö.Y. i Norsborg

Ombud: advokaten Mats Jansson och jur. kand. Anders Nilsson,
G Grönberg Advokatbyrå AB, Box 7418, 103 91 Stockholm**MOTPART**

Vasalunds Idrottsförening, 815200-5255, Box 1198, 171 23 Solna

Ombud: advokaten Lars Nilsson, ENN Advokatbyrå HB, Strandvägen 47,
114 56 Stockholm**SAKEN**

fordran; nu fråga om avvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Solna tingsrätts beslut den 28 mars 2011 i mål nr T 4796-10

Tingsrättens beslut, se bilaga.

Ö.Y. har yrkat att Arbetsdomstolen ska upphäva tingsrättens beslut att avvisa hans talan och återförvisa målet till tingsrätten för prövning i sak. Ö.Y. har vidare yrkat att Arbetsdomstolen ska upphäva tingsrättens beslut att förplikta honom att ersätta Vasalunds Idrottsförening för dess rättegångskostnader.

Vasalunds Idrottsförening har bestritt Ö.Y:s yrkanden. Vasalunds Idrottsförening har för egen del yrkat ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med 11 250 kr avseende ombudsarvode inklusive mervärdesskatt.

Arbetsdomstolen har meddelat prövningstillstånd.

Parterna har till utveckling av sin talan anfört i huvudsak detsamma som antecknats i tingsrättens beslut.

Skäl

Vad parterna har anfört i Arbetsdomstolen föranleder inte någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Tingsrättens beslut ska således fastställas.

Vid sådan utgång har Vasalunds Idrottsförening rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen. Yrkat belopp får anses skäligt.

Arbetsdomstolens ställningstaganden

1. Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens beslut.
2. Ö.Y. förpliktas att ersätta Vasalunds Idrottsförening för dess rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med 11 250 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Lars Dirke, Britt Angleryd, Charlott Richardson, Inger Mattsson Kasserud, Håkan Löfgren och Marie-Louise Strömgren.
Enhälligt.

Sekreterare: Martin Ulfving

Tingsrättens beslut (ledamöter: Marianne Tejning, Gun-Marie Taabu och Katarina Monfils Gustafsson)

Handlingarna i målet går genom varvid följande antecknas. Ö.Y. är professionell fotbollsspelare och inte medlem i någon arbetstagarorganisation. Under spelsäsongen 2008 spelade Ö.Y. för Syrianska FC. Den 5 december 2008 undertecknade han och Vasalunds Idrottsförening (Vasalunds IF) ett anställningsavtal bestående av s.k. spelaravtal och ekonomiskt avtal som skulle gälla från och med den 1 december 2008. Enligt 10 § spelaravtalet skall tvist i anledning av avtalet avgöras genom skiljeförfarande enligt ett av Svenska fotbollförbundets (SvFF) styrelse fastställt reglemente för SvFF:s skiljenämnd. Enligt 12 § i nämnda reglementet svarar parten för sina egna kostnader samt för kostnaderna för den skiljeman han utsett. Ordförandens och sekreterarens kostnader delas lika mellan parterna. Kostnader för bevisning eller annan utredning som nämnden beslutat om på eget initiativ skall delas lika mellan parterna.

Ö.Y. har i målet yrkat att Vasalunds IF till honom skall betala 126 000 kr jämte ränta. Till stöd för yrkandet har han i huvudsak anfört att parterna träffade ett muntligt avtal den 4 december 2008 av innebörd att han skulle erhålla 168 000 kr i utbyte mot att han skulle övergå från Syrianska FC till Vasalunds IF (s.k. sign on fee) att Vasalunds IF samma dag utfärdade ett skuldebrev på beloppet samt att, förutom viss delbetalning, betalning inte har ägt rum i enlighet med skuldebrevet.

Vasalunds IF har yrkat att tingsrätten skall avvisa Ö.Y:s talan på grund av att tvisten skall avgöras genom skiljeförfarande samt yrkat ersättning för rättegångskostnader med 27 000 kr. Vasalunds IF har i övrigt bestritt fordran och tills vidare inte vitsordat riktigheten av fordran.

Till stöd för sitt avvisningsyrkande har Vasalunds IF sammanfattningsvis anfört följande. En sign on fee utgör ersättning som utgår i samband med att en spelare undertecknar ett avtal om att i framtiden spela för föreningen i fråga och har till syfte att knyta spelaren till klubben. Ersättningen blir därigenom en grundläggande förutsättning för, och ett utflöde av, den kommande anställningsrelationen. Ö.Y. har åtagit sig att övergå i anställning hos Vasalunds IF och en anställningsrelation uppkom den 4 december 2008 genom att Vasalunds IF åtog sig att utge förskott på lön. Ersättningen är skattpliktig som förskott på den kontanta ersättningen under anställningstiden. För att överhuvudtaget kunna registrera spelarövergången ingick parterna den 5 december 2008 ett spelaravtal, vilket ägde retroaktiv verkan från den 1 december 2008. Genom spelaravtalet manifesterades således den anställningsrelation som redan överenskommit genom skuldebrevet. Skuldebrevsfordran omfattas därför av parternas anställningsöverenskommelse även om skuldebrevet inte kommit att omnämnas som bilaga till anställningsavtalet varför skiljeklausulen i anställningsavtalet skall tillämpas på den aktuella fordran.

Enligt 13 § i kollektivavtal träffat mellan elitföreningarnas intresseorganisation, Föreningen Svensk Elitfotboll (SEF), och svenska

spelares intresseorganisation, Svenska FotbollSpelare (SFS), skall tvist mellan arbetsgivare och spelare angående spelaravtalet prövas i skiljeförfarande. Vasalunds IF är som medlem i SEF bunden att tillämpa kollektivavtalets bestämmelser och kollektivavtalet anses normalt ha en normativ effekt på en utanförestående arbetstagares anställningsavtal. Kollektivavtalets skiljeklausul kommer därmed att flyta in som ett villkor i Ö.Y:s anställningsavtal.

Vidare är parterna i målet på förenings- och medlemsrättslig grund bundna av skiljeklausuler i stadgarna för Riksidrottsförbundet (RF), SvFF och Vasalunds IF. För att kunna utöva sin idrott inom idrottsrörelsen måste en enskild person vara medlem i en idrottsförening. Ö.Y. är medlem i Vasalunds IF och har tidigare varit medlem i bl.a. Syrianska FC och FC Väsby United.

RF är idrottsrörelsens högsta organisation. RF består av olika specialidrottsförbund, varav SvFF är ett, med idrottsföreningar som medlemmar. Vasalunds IF är medlem i SvFF och därmed även indirekt medlem i Riksidrottsförbundet (RF). Idrottsrörelsens grundläggande regelverk utgörs av RF:s stadgar samt av de stadgar som antas av de olika specialidrottsförbunden och de enskilda föreningarna. För samtliga organisationer, och därigenom också enskilda föreningsmedlemmar inom RF gäller övergripande RF:s stadgar. Som medlem i ett specialidrottsförbund och därmed indirekt i RF åligger det en förening att följa RF:s samt vederbörande specialidrottsförbunds stadgar. Innehållet i RF:s stadgar utgör således en integrerad och utfyllande del av en idrottsförenings stadgar med samma bindande effekt som de egna föreningsstadgarna.

Enligt 2 kap. 8 § i RF:s stadgar får inte tvister mellan föreningar och medlemmar avgöras i allmän domstol. I SvFF:s stadgar (49 §) har det tagits in en skiljeklausul enligt vilken talan i en tvist mellan parter, som direkt eller indirekt är medlemmar i SvFF eller en förening inom SvFF, inte får väckas vid allmän domstol utan ska avgöras av SvFF:s skiljenämnd. Enligt 30 § i Vasalund IF:s stadgar ska tvister mellan en medlem och Vasalunds IF avgöras enligt lagen om skiljeförfarande, om inte annat är föreskrivet i SvFF:s stadgar och där gäller, som nyss redovisats, att skiljeförfarandet ska genomföras av SvFF:s skiljenämnd. Enligt 30 § i Vasalunds IF:s stadgar får således tvister mellan en medlem och föreningen inte väckas vid allmän domstol utan ska avgöras av SvFF:s skiljenämnd.

Det anvisade skiljeförfarandet är inte begränsat till medlemsfrågor utan gäller generellt som tvistlösningsmodell inom idrottsrörelsen. Ö.Y. skall betraktas som medlem, och därigenom bunden av föreningens stadgar, redan från den 1 december 2008, eftersom spelaravtalet gällde med retroaktiv verkan från det datumet och en spelare anställd i föreningen måste vara medlem i föreningen. Om han inte skulle anses som medlem när skuldebrevet skrevs under så var han då i vart fall medlem i Syrianska FC och därmed tvungen att följa samma regelsystem som gäller för alla föreningar och medlemmar i fotbollsrörelsen, däribland skyldigheten att efterleva skiljeklausulen. I egenskap av spelare har han vidare haft en

generell skyldighet, som inte har varit kopplad till en viss föreningsrelation, att känna till och efterleva de av SvFF antagna tävlingsbestämmelserna. Även i dessa tävlingsbestämmelser återfinns motsvarande skiljeklausul som omfattar även annan avtalstvist än tvist angående spelaravtalet.

Sammanfattningsvis gäller således att parterna enligt såväl anställningsavtalet och kollektivavtalet som Vasalunds och SvFF:s stadgar är bundna av skiljeklausuler som innebär att den aktuella tvisten ska avgöras av SvFF:s skiljenämnd.

Ö.Y. har bestritt avvisningsyrkandet och sammanfattningsvis anfört följande. Vasalunds IF har genom utfärdandet omedelbart iklätt sig en betalningsskyldighet och vid tidpunkten för utfärdandet fanns det varken någon skiljeklausul intagen i skuldebrevet eller ett bakomliggande rättsförhållande som stadgade att eventuell tvist skulle avgöras genom skiljeförfarande. Anställningsavtalet varken omnämner eller hänvisar till det muntliga avtalet materialiserat genom skuldebrevet. Parterna hade inte heller för avsikt att skuldebrevet skulle omfattas av anställningsavtalets skiljeklausul eller utgöra en del av anställningsavtalet. En sign on fee utgör ett separat avtal som innebär att två parter avtalar att ytterligare ett avtal skall ingås, nämligen anställningsavtalet. Ersättningen utgjorde således vederlag för en separat överenskommelse och skall inte anses utgöra förskott på lön.

Den skiljeklausul som intagits i åberopade kollektivavtal saknar betydelse eftersom Ö.Y. inte är medlem i SFS. Även om medlemsföreningarna i SEF åtar sig att tillämpa kollektivavtalet beträffande spelare som inte är medlemmar i SFS innebär inte detta att han har en skyldighet att tillämpa kollektivavtalets bestämmelser.

Ö.Y. var inte medlem i Vasalunds IF när skuldebrevet utfärdades och därmed inte bunden av åberopade stadgar. Skyldighet att bli medlem i Vasalunds IF uppkom först när han registrerats som Vasalund IF:s spelare, vilket i vart fall inte skedde förrän efter den 5 december 2008. Anställningsavtalet gavs retroaktiv verkan enbart av det skälet att han skulle erhålla full lön för december 2008. Han för inte heller talan i egenskap av medlem och tvisten rör inte en medlemsfråga. Skiljeklausuler skall i allmänhet också tillämpas restriktivt. Stadgarna saknar därför betydelse frågan om skuldebrevet omfattas av en skiljeklausul.

I vart fall är det enligt 36 § avtalslagen oskäligt att tillämpa skiljeklausulerna eftersom han då anställningsavtalet ingicks intog en underlägsen ställning och är den ekonomiskt svagare parten. Han företrädde sig själv, är inte en organiserad arbetstagare och upplystes inte om klausulens funktion, effekt eller risk. Han saknar möjlighet att få rättshjälp enligt rättshjälpslagen. Vidare intar han inte någon särskild förtroendeställning i Vasalunds IF eller har kvalificerade arbetsuppgifter och något skyndsamhetsskäl finns inte heller. Med hänsyn till den kostnadsfördelning som följer av reglementet för SvFF:s skiljenämnd skulle Ö.Y. inte ha ekonomisk möjlighet att påkalla skiljeförfarandet. Kostnaderna för att driva processen skulle förmodligen motsvara en avsevärd del av hans anspråk och sannolikt överstiga detta.

Oavsett ledamöternas arvoden skulle Ö.Y. stå sina egna ombudskostnader i skiljeförfarandet.

Vasalunds IF har bestritt att åberopade skiljeklausuler är oskäligen enligt 36 § avtalslagen och sammanfattningsvis anför följande. Vasalunds IFs finansiella ställning är mycket svag då verksamheten går med stora underskott och Ö.Y. har den överlägsta högsta lönen bland spelarna i föreningen. Vasalunds IF kan inte betraktas som den överlägsna parten. Med hänsyn till Ö.Y:s höga lönenivå får han under alla förhållanden anses ha en framskjuten position i spelartruppen och han har haft, eller borde i vart fall ha haft, god kännedom om skiljeklausulernas existens och sin bundenhet av dessa eftersom han har varit professionell spelare under flera års tid. Ambitionen med anvisat skiljeförfarande är att fotbollsrorelsen skall få tillgång till ett kompetent, kostnadseffektivt och snabbt förfarande förenat med sekretess. Av uppgifter från SvFF:s chefsjurist har framgått att av 55 avgjorda tvister under åren 2005-2010 har endast sju tvister betingat arvoden överstigande 15 000 kr och nämnden helt avstått från arvode i 14 av tvisterna. Arvodensnivåerna är således mycket låga.

SKÄL

Den första fråga tingsrätten har att ta ställning till är om tvisten omfattas av den skiljeklausul som finns i det mellan parterna gällande anställningsavtalet, benämnt Spelaravtal. Det är ostridigt att det i anställningsavtalet inte nämns något om den aktuella fordringen. Detta, liksom det förhållandet att skuldebrevet har upprättats särskilt, talar visserligen för att den aktuella fordringen skall behandlas som ett från anställningsavtalet självständigt träffat avtal. Med hänsyn till syftet med en sign on fee, dvs. att spelaren förbinder sig att spela för föreningen, får ersättningen emellertid anses ha ett sådant direkt samband med anställningen att ersättningen bör ses som en del av anställningsförhållandet. Som Vasalunds IF har anförts blir ersättningen en grundläggande förutsättning för och ett utflöde av den kommande anställningsrelationen. Fordringen kan redan av dessa anledningar inte ses som en självständig betalningsförpliktelse.

Med hänsyn till närheten i tid mellan påstådda överenskommelse och undertecknandet av spelaravtalet får vidare i praktiken en anställningsrelation anses ha uppstått redan när överenskommelsen om ersättning träffades. Det får också beaktas att parterna i spelaravtalet har överenskommit att avtalet skulle ha retroaktiv verkan från den 1 december 2008. Det är visserligen inte visat att parterna har diskuterat skiljeklausulens räckvidd då avtalet skrevs under men detta kan inte tillmätas någon avgörande betydelse med hänsyn till att skiljeklausuler regelmässigt förekommer som tvistelösning inom idrottsrorelsen och till att Ö.Y. måste ha varit väl förtrogen med detta.

Tingsrätten anser således att tvisten skall anses omfattas av den skiljeklausul som intagits i anställningsavtalet. Vid sådant förhållande har Ö.Y. hävdats att skiljeklausulen är oskäligen och därför skall lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen.

Anställningsavtalet, som är standardiserat, skiljer sig inte beträffande arbetsuppgifterna från vad som normalt gäller för professionella fotbollsspelare och är således inte av individualiserad karaktär. Emellertid får uppgifterna som heltidsanställd professionell fotbollsspelare i sig anses utgöra kvalificerade arbetsuppgifter och med hänsyn till den lön Ö.Y. har enligt anställningsavtalet får han i förhållande till övriga spelare i Vasalunds IF anses ha en framskjuten position. Vidare kan konstateras att även om klausulen inte har försetts med ett förtydligande av att förfarandet innebär att prövning av tvister inte kan föras inför allmän domstol har skiljeklausulen inte någon undanskymd plats i avtalet. Skiljeklausuler med det aktuella innehållet tillämpas dessutom regelmässigt i spelaravtal och med hänsyn till att Ö.Y. sedan lång tid har varit aktiv som professionell spelare i flera föreningar måste han ha varit väl förtrogen med förekomsten av skiljeklausuler och klausulens innebörd. Han kan inte heller i övrigt anses ha intagit en sådan underlägsen ställning i förhållande till Vasalunds IF att skiljeklausulen kan anses vara obefogad eller oskälig.

Ö.Y. har hävdad att hans nuvarande ekonomiska situation är av det slaget att han inte skulle ha ekonomisk möjlighet att påkalla skiljeförfarande och att kostnaderna för ett sådant förfarande förmodligen skulle motsvara en avsevärd del av, sannolikt mer än, det anspråk han gör gällande. Av utredningen har framgått att han uppburit en månadslön om i vart fall 30 000 kr och han har, utöver ett allmänt påstående om att han saknar möjlighet att erhålla rättshjälp enligt rättshjälplagen, inte på något sätt preciserat vad som i hans ekonomiska situation som sådan skulle utgöra hinder mot ett skiljeförfarande. Utredningen ger inte heller i övrigt stöd för antagandet att ett skiljeförfarande skulle vara oskäligt ekonomiskt betungande för Ö.Y. jämfört med den ekonomiska risk som föreligger då talan förs vid allmän domstol. Med hänsyn till vad som framgått om Vasalund IF:s ekonomiska förhållanden kan han inte utan vidare anses inta en i förhållande till klubben ekonomiskt underlägsen ställning. Oavsett hur det faktiskt sett förhåller sig beträffande det ekonomiska styrkeförhållandet kan de ekonomiska förhållandena enligt praxis inte ensamma utgöra skäl för att en skiljeklausul skall förklaras vara oskälig.

Sammantaget anser tingsrätten således inte att den aktuella skiljeklausulen är oskälig enligt 36 § avtalslagen. Hinder föreligger därför för att pröva den aktuella tvisten varför Ö.Y:s talan skall avvisas.

Vid denna utgång är Ö.Y. skyldig att betala Vasalund IF:s rättegångskostnader. Yrkad ersättning får anses vara skälig.

SLUTLIGT BESLUT

1. Tingsrätten avvisar Ö.Y:s talan.
2. Ö.Y. skall ersätta Vasalunds Idrottsförenings rättegångskostnader med 27 000 kr för ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

